

3. Чекмарев В., Дружинин Ю. *Взаимосвязь рынка труда и образовательных услуг*. // *Содействие*, №3-4, 2000. – http://sodeistvie.chernozem.ru/3_00/article_18.htm

THE TENDENCIES IN PROPOSITION DEVELOPMENT DEALING WITH THE SPECIALISTS IN PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS AT MODERN LABOR MARKET OF UKRAINE

MARIA PRIYMAK

National University of Physical Education and Sport of Ukraine

Transition of Ukrainian economy to market relations requires from higher institutions of physical education profile to organize the work dealing with labor market study in order to make qualitative changes in the process of specialist preparation for the sphere of physical culture and sports.

ГУМАНІТАРНИЙ КОМПОНЕНТ ЗМІСТУ ОСВІТИ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ

ТАМАРА ПРОКОПІВ

Львівський державний інститут фізичної культури

XXI століття надзвичайно серйозно висуває проблему подолання розриву між наукою і культурою, культурою і освітою, протиставленням гуманізму (як критерію методологічної єдності науки і освіти) технократизму.

Якщо держава піклується про своє майбутнє у XXI столітті, вона не може не замислюватися над питанням: хто і як буде жити і творити у майбутній державі? А студентство - це майбутня еліта держави, його найпередовіша, авангардна, інтелектуальна частина. І від її знань, попиту залежить майбутнє країни. Тому дуже важливо, які якості будуть притаманні сучасному спеціалісту, який його професійний та духовно-моральний потенціал. Сьогодні варто замислитися над цими питаннями. Необхідно розробити філософію навчально-виховної діяльності вищої школи, зорієнтувати всі ланки педагогічного процесу так, щоб він сприяв формуванню сучасного спеціаліста, який би мав можливість не тільки принести найбільшу користь державі, а й розкрив би свій духовний потенціал, здобув задоволення від своєї праці.

Професійна діяльність у галузі фізичної культури та спорту висуває високі вимоги до фахівців, їхньої особистості і професійно-спортивної майстерності. У разі невідповідності цим вимогам будь-яка спортивна діяльність залишиться на рівні формально здійснюваного ремесла. Тому метою нашого дослідження є глибше вивчення наукових засад гуманітаризації освіти у вищих навчальних закладах України, рівень розвитку цього процесу та вже нагромаджений в цій ділянці досвід для вдосконалення підготовки фахівців фізичного виховання і спорту.

Задля вивчення цієї проблеми здійснюється попередній аналіз навчальних планів та програм, розробляються та впроваджуються анкети, що в майбутньому дозволить здійснювати навчально-виховний процес у напрямі гуманітаризації освіти.

Сьогодні, дегуманізація суспільних відносин, наростання негативних явищ в країні, на думку фахівців, спричинили кризу освіти, спад престижу суспільних і гуманітарних наук. Викладачі дедалі більше втрачають особисті контакти зі студентами, що безумовно викликає недостатню трансляцію знання й культури.

Протягом довгих років головний акцент у підготовці спеціалістів робився на звиченості на шкоду освіченості, образ світу в очах людини поступово відходив на другий план. Подолання становища, що склалося в сфері освіти, зумовило формування нових принципів, які мають бути покладені в основу сучасної системи навчання і виховання.

Сьогодні становище студентів є дивним. По суті, вони не дістають ніякої гуманітарної підготовки, оскільки опановувані ними суспільні науки лише частково компенсують вказаний недолік.

Суспільні науки покликані не тільки дати студентам сукупність знань, а й залучити їх до інтелектуальних вершин цих знань, виховати їх особами, які творчо мислять. Першочергового значення набуває розвиток творчого мислення студента, рішуча відмова від догм і стереотипів, шаблонів і схоластики, вміння органічно пов'язувати теоретичні положення з проблемами життя, професійною діяльністю майбутнього спеціаліста.

Частина дослідників стверджують, що поняття гуманітарних наук ширше за поняття цих суспільних [1].

Незважаючи на специфіку різних типів знання та відповідних їм наук, їх об'єднує одна суттєва особливість - гуманізація. Причому, гуманізація науки розглядається як процес суттєвих її перетворень, а не просто як пристосування науки до "зовнішніх" для неї вимог суспільства. [1]

Гуманістичний характер освіти, очевидно, полягає не тільки у прагненні до викладання високогуманного типу суб'єкта (викладача) і специфічного об'єкта (студента), а й у тому, наскільки суб'єкт стає основою гуманістичних, справді людських відносин у певному суспільному середовищі.

На нашу думку, одним із методологічних засобів утвердження гуманізації нашої освіти є її гуманітаризація. Дане поняття багатомірне, а в педагогічній літературі його часто ототожнюють із поняттям гуманізації.

Слово "гуманізм" походить від "humanus" (лат. - людський), а слово "гуманітарний" - від "humanitas" (лат. - людська природа, духовна культура) [1].

Найчіткішу відмінність цих понять у філософській літературі проводить Р.С. Карпинська). Під "гуманізацією" вона розуміє певну сукупність соціальних процесів і відповідних проблем, що належать до галузі наукової етики, загального гуманістичного змісту й функцій пізнання. "Гуманітаризацію", на її думку характеризують методологічні відмінності між відповідною наукою й системою гуманітарних наук. Мова йде про суто методологічний розгляд процесів гуманізації та гуманітаризації. Таким чином, гуманізація стосується питань її організації, управління, навчання та виховання. Гуманітаризація ж відноситься тільки до процесу навчання.[2]

Сьогодні, гуманітарні дисципліни викладаються за канонами природничонаукового підходу, викладаються висновки без їх глибокого генетично- історичного обґрунтування, голі результати без уявлень про той напружений творчий шлях, який привів людську душу до цих результатів. Тому не можна погодитися з деякими дослідниками, які пропонують вносити процес гуманітаризації вищої освіти лише шляхом збільшення годин на гуманітарні та соціальні науки та впровадження нових гуманітарних дисциплін (філософія, психологія, соціальна психологія, соціологія фізичної культури та спорту тощо)[5]. Як, наприклад, вказує автор статті "Концепція, що потребує втілення" Т.Буяльська [3], саме цей підхід не дали позитивного результату. Поділившись досвідом впровадження гуманітарної освіти, автор дійшла висновку щодо складності проблеми.

По-перше, сам по собі процес гуманітаризації навчання не вносить істотних і суттєвих змін у навчально-виховний процес в цілому в духовну атмосферу вузу.

По-друге, введення дисциплін гуманітарного циклу в межах існуючих навчально-методичних структур і виховних стереотипів погрожує стати черговим формальним заходом.

По-третє, гуманітаризація навчання не може здійснюватися поза межами гуманізації, тим більше випереджувати цей процес. [4]

Доцільніше піти іншим шляхом. Кожен предмет у вузі має бути продуманий як гуманітарний. Можливості для цього є, оскільки дослідження будь-якого об'єкта включає людську діяльність, людські уявлення, які, в свою чергу, можуть і повинні стати об'єктом вивчення наук, тим більше, що процес гуманітаризації нерозривно зв'язаний з дослідженням ідеального світу, світу духовного. Останній можна уподібнити, за образом висловом академіка В.В.Раушенбаха "благодатному дощеві, який дасть можливість розпуститися квітам духовності". Отже, мова йде про суттєву перебудову змісту програм гуманітарно-суспільних дисциплін: філософії, етики, релігієзнавства, політології, соціології, мови. Зокрема, невідкладних заходів вимагає поглиблення освітньо-правової, економічної культури педагога. Важливо озброїти студентів розумінням тих процесів, що відбуваються в суспільстві. За цих умов суспільствознавчі науки набувають особливої ваги. Зокрема, філософія, політологія і соціологія мають розвинути адаптаційні, прогностичні можливості особистості, що в свою чергу позбавить її численних комплексів.

Якщо проаналізувати практику викладання гуманітарних дисциплін в інституті фізичної культури та навчальні програми на спортивно-педагогічних кафедрах, то можна помітити, що, по-перше, усі вони надзвичайно інформаційно перенасичені; по-друге, в кращому випадку в них гуманізм лише декларується, а не виступає вихідним принципом побудови всього навчально-виховного процесу.

Проблема інформаційної перенасиченості навчальних предметів потребує детального аналізу, що ми й прагнемо зробити.

Декларування гуманізму, навіть, якщо воно спирається на його потужну історичну традицію і посилання на твори видатних філософів, письменників, поетів, художників ще не означає виховання на засадах гуманізму. Такий гуманізм виступає як гарна мрія, бажання, поривання, але те, що можна послухати, почути, подивитись й відразу забути, якщо воно не здійснює безпосереднього впливу.

На загально-теоретичному, філософському рівні гуманізацію та гуманітаризацію треба розуміти як внутрішній вимір будь-якого типу людської життєдіяльності, побудови всіх її структур у напрямку реалізації головної функції культури - людинобудівничої. Без цього неможливим стає перехід від всезагальності до індивідуальності як головної домінанти суспільного розвитку.

У своїй суті фізкультура і спорт глибоко гуманістичні.

Під цим кутом зору необхідно перебудувати всю фізкультурно-спортивну освіту і практичну діяльність у сфері фізкультури і спорту.

Візьмемо один аспект переходу від абстрактної до конкретної гуманітаризації у сфері фізичної культури і спорту - це входження освіти до національно-культурного контексту.

Гуманітарна освіта Львівського державного інституту фізичної культури має національний характер. Це забезпечується шляхом перебудови навчальних планів та програм, змістовного розгляду у дисциплінах таких ідей, положень та проблем як національне відродження в контексті історичного досвіду, духовно-культурне відродження, українська національна система фізичного виховання, фізична культура в гуманізації суспільних відносин.

Як стверджують науковці, відбір гуманітарного компоненту змісту вищої освіти і реалізація його у навчальних предметах є досить складною проблемою. Тому наше завдання полягає у дослідженні науково-теоретичних засад гуманітарного компоненту підготовки фахівців, рівня його розвитку, специфіки навчально-виховного процесу в інститутах фізичної культури та факультетах фізичного виховання і вже нагромадженого досвіду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гуманізація й гуманітаризація освіти: проблеми й перспективи // Духовне оновлення суспільства. -К., 1990. -С.159-172.
2. Карпинская Р.С. О философских основаниях интеграции биологического и социогуманитарного знания. -М.,1984. -С.89-90.
3. Буяльська Т.В. Концепція, що потребує втілення // Педагогіка і психологія. - 1995, № 2, с.3-11.
4. Бачинський П.П. Пошуки шляхів втілення концепції гуманітаризації освіти // Психологія і педагогіка. - 1996, № 4, с.57-63.
5. Румянцев Ю. Гуманізація навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах фізичної культури та спорту // Сучасні аспекти виховного процесу у вищих навчальних закладах України. - Міжрегіональна науково-практична конференція. 26-27 жовтня 2000р. - Львів, 2000. -С.106-107.
6. Гончаренко С.У., Мальований Ю.І. Педагогічна сутність гуманітаризації шкільної освіти // Рідна школа. 1994, № 10, с.30-33.

TO THE QUESTION OF HUMANISTIC COMPONENT IN THE HIGHER EDUCATION ESTABLISHMENTS TAMARA PROKOPIV

Lviv State Institute of Physical Culture

On the basis of literature sources analysis the authors underlined growing actuality and difficulty of understanding and introduction of humanistic component in higher school educational process. The difference between «humanity» and «humanism» and their functions in education have been done.

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ І СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ СПОРТСМЕНІВ

ПРУДЧЕНКО ІРИНА

Національний університет фізичного виховання і спорту України

Соціальна політика – це комплекс соціально-економічних заходів держави (заходів, програм, заходів, організацій, місцевих органів влади), спрямованих на захист населення від загроз, які виникають у процесі соціального функціонування громадян (захворювання, безробіття, зростання цін і т.ін.).

Головними напрямками соціальної політики у сучасному світі є:

- 1) Підтримання стабільного рівня доходів населення шляхом встановлення мінімальної заробітної плати; ведення різних форм компенсацій при підвищенні цін на основні товари;
- 2) Допомога малозабезпеченим громадянам та сім'ям;
- 3) Розвиток системи соціального страхування,
- 4) Допомога на випадок безробіття;
- 5) Розвиток освіти, охорони здоров'я, навколишнього середовища в основному за рахунок держави та ін.

Сучасна соціальна політика базується, зокрема, на положеннях Декларації прав людини, із статті 25 якої випливає, що сучасна правова держава повинна гарантувати людині такий рівень життя, який враховує забезпечення людей їжею, одягом, житлом, медичними обслуговуванням, що необхідні для підтримки здоров'я; і права на соціальне забезпечення на випадок безробіття, хвороби, інвалідності чи старості, інших засобів до життя при незалежних від людини обставинах [1].